

F. G. Krotkov 70 éves

Írta: **Treff László** dr. orvosalezredes

1966. február 28-án töltötte be 70. életévét Fjodor Grigorjevics Krotkov professzor, nyugalmazott vezérőrnagy, az orvostudományok doktora, a Szovjetunió Orvostudományi Akadémiájának rendes tagja, a modern katonai orvosi higiénia egyik megalapozója.

F. G. Krotkov 1896-ban született a rjazani kormányzóság szpaszki járásának Maszolov nevű falujában. 1915-ben katonai szolgálatra hívták be és részt vett az első világháborúban. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom után F. G. Krotkov visszatért Szpaszzkba, ahol beválasztották a munkások és parasztok járási végrehajtó bizottságába és kinevezték a járási egészségügyi osztály vezetőjének. 1919. februárjában belépett az Orosz Kommunista (bolsevik) Párt-ba és mind a mai napig aktív párttag.

1919 márciusától F. G. Krotkov a Vörös Hadsereg politikai tisztjeként vett részt a polgárháborúban. A fegyveres harcok és az intervenciók elleni harc folyamán több felelős politikai beosztásban dolgozott, többek között tagja volt azon hadsereg politikai osztályának, melynek állományába a legendás Csapajev-hadosztály is tartozott.

A háború utáni években F. G. Krotkov, amellyel hogy felelősségteljes politikai munkát végzett egy magasabb katonai egység politikai osztályán (az Ukrán és Krími Fegyveres Erők), szorgalmasan látogatta az orvosi fakultást. 1924-ben felvették a leningrádi katonai orvosi akadémiára, melynek elvégzése után (1926.) G. F. Hlopin katedrájára nyert beosztást aspiránsként. Tehát amikor megemlékezünk F. G. Krotkov születésének 70. évfordulójáról, egyidejűleg említést kell tennünk tudományos oktató tevékenységének 40. évfordulójáról is, melyet a katonai higiénia területén végzett.

G. F. Hlopin iskolájából olyan kiemelkedő katonai higiénikusok kerültek ki, mint Ja. L. Okunevszkij, V. L. Uglov, V. A. Volzsinszkij, V. A. Szpaszskij, N. F. Galanin, P. E. Kalmükov és sokan mások. G. F. Hlopin tanszékén Krotkov először aspiránsi minőségben dolgozott, majd (1929—31 évben) előadó, majd főelőadó. Az itt eltöltött idő alatt szorgalmas tudományos kutató, értékes előadói és szervezői tevékenységet folytatott és folyamatosan elsajátította ennek az iskolának haladó szellemét, amelynek nemsokára vezéralakja lett. 1932-ben kinevezték a katonai orvosi akadémia katonahigiénés tanszékére vezető professzornak, ahol előtte A. P. Dobroszlavin, F. G. Hlopin, V. A. Uglov működött.

1937-ben F. G. Krotkovot áthelyezték Moszkvába, ahol elfoglalta a Központi Orvostovábbképző Intézet katonai higiénés és epidemiológiai tanszékének katedráját. 1944-től ugyanezen intézet katonai fakultásának katonai higiénés tanszékének vezetését is magára vállalja s ebben a beosztásban dolgozik 1957-ig, amikor korára való tekintettel nyugalomba vonult. A már nyugdíjas F. G. Krotkov professzor lett a vezetője a Központi Orvostovábbképző Intézet radio-higiénikus tanszékének, amely minőségében első volt a Szovjetunióban, és itt dolgozik jelenleg is.

1935—1947-ig orvosalezredes, majd orvosvezredes, azután pedig az egészségügyi szolgálat vezérőrnagyaként, F. G. Krotkov egész sor felelősségteljes beosztást lát el a szovjet hadseregben és a Szovjetunió Egészségügyi Minisztériumában. Ebben az időben a szovjet hadsereg egészségügyi főcsoportfőnökség higiénés osztályának vezetője, a Repülő Egészségügyi Intézet vezetője, a szov-

jet hadsereg Élelmezéstudományi Intézetének vezetője, a Szovjetunió egészségügyi miniszterhelyettese. Azzal, hogy a szovjet hadsereg egészségügyi szolgálatának legnagyobb egészségügyi intézeteit vezette, továbbá mint a Központi Orvostovábbképző Intézet katonai-hygiénés katedrájának professzora működött, F. G. Krotkov vezető szerepet játszott a kvalifikált katonai higiénikusok kiképzésében és a katonai higiénia területén végbemenő alapvető tudományos kutató munkában. Különösen a háborús években mutatta meg kiváló képességeit, egyrészt mint tudós teoretikus, másrészt mint gyakorlati szervező.

1944-ben F. G. Krotkov professzort az akkor alapított szovjet Orvostudományi Akadémia rendes tagjává választották. Megválasztották az Akadémia elnökségi tagjának, 1944-től 1950-ig a higiéniai, mikrobiológiai és epidemiológiai osztály titkára, 1954-től 1957-ig pedig a Szovjetunió Orvostudományi Akadémiájának elnökhelyettese volt. F. G. Krotkov több ízben képviselte a Szovjetuniót jelentős nemzetközi kongresszusokon és üléseken, többek között az Egészségügyi Világszervezet genfi tudományos konferenciáján, amelynek tárgya az atomenergia békés felhasználásának lehetősége volt.

F. G. Krotkovot 1947-ben megválasztották az Összszövetségi Higiénikus Társaság tagjának és elnökhelyettesének és a legutóbbi időig is ezen a felelősségteljes helyen munkálkodik. Sok éven át volt a „Katonai orvosi folyóirat” szerkesztőségi tagja, részt vett „Az orvosi radiológia” szerkesztésében és mind a mai napig felelős szerkesztője „A higiénia és egészségügy” című folyóiratnak. Krotkov professzor tagja volt a Katonai orvosi Enciklopédia főszerkesztőségének, továbbá annak a szerkesztőségi kollégiumnak, melynek gondozásában megjelent a „Szovjet egészségügyi tapasztalatok az 1941–45-ös Nagy Honvédő Háborúban”. E többkötetes mű 33. kötetét, mely a higiénia öleli fel, ő szerkesztette. Az ő szerkesztésében látott napvilágot a nagy Orvostudományi Enciklopédia „higiénia” fejezete.

Krotkov professzor több mint 150 tudományos dolgozatot írt. Nyugodtan mondhatjuk, hogy a katonai higiénia területén nincs egyetlen fejezete, ahol alapvető tudományos kutatómunkát ne végzett volna, vagy ne lett volna vezetője kutató csoportoknak, melyek az ő irányítása alatt végezték tudományos tevékenységüket. Krotkov professzor figyelmes tanulmányozója volt a hazai és nemzetközi irodalomnak. Külön figyelmet érdemel az a munkássága, melyben a különleges fegyvernemek higiénias biztosításával foglalkozik, ennek keretében is az a munka, mely a harcok során a fegyvernem higiéniaját öleli fel. Ezt a munkát F. G. Krotkov professzor még a 20-as évek közepén kezdte és tudományos kutatásaiban a katonai higiénia területén fontos paramétereket határozott meg a harcok során a fegyvernemre vonatkozóan, amikor az még csak fejlődése kezdetén volt. Krotkov professzor ebben az időben közölt munkái mind a mai napig megőrizték nagy elméleti és gyakorlati jelentőségüket. Sokat foglalkozott a lakosság, a tábori körülmények között; valamint a védőkörletekben elhelyezett csapatok higiéniajával, a hadszíntér szanálásának kérdésével, továbbá a ruházat, a felszerelés, a tábori vízellátás és élelmezés problematikájával.

F. G. Krotkov professzor tankönyvei világszerte ismertek: „A katonai higiénia vezérfonala”, melyet 1933-ban adtak ki és megjelent bolgár, magyar, grúz, kínai, román és ukrán nyelven. Ez a tankönyv, valamint az A. N. Szi-szin és Sz. V. Mojszejev „Általános higiénia” című tankönyvébe írt fejezetek nemcsak a szovjet katonai-higiénikusok nélkülözhetetlen tudományos forrásai, hanem a többi szocialista országok saját katonai higiéniajának kialakításában is szerepet játszottak, és inspiráltak tankönyv megírására, pl. Csehszlovákiában I. Liskutin 1957-ben, Lengyelországban Sz. Klonovics 1964-ben adott ki tankönyvet.

Az 50-es évek közepétől F. G. Krotkov professzor teljes mértékben a radio-higiéniás és a sugárvédelmi kérdések tanulmányozásának szentelte idejét, mindenekelőtt általános egészségügyi és higiénias atomvédelmi problémákkal foglalkozott. Túlzás nélkül meg lehet állapítani, hogy ő nyitotta meg elsőnek a szovjet, valamint a többi szocialista országok higiénikusai részére ezt az elméleti és gyakorlati szempontból rendkívül fontos területet a kutatás számára.

Krotkov professzor a tudományos kutató és szerkesztőségi munka mellett egy napig sem hanyagolta el a pedagógiai munkát. Előadások és személyes beszélgetések formájában hatott a hallgatókra és beosztottjaira, akik közül többen lettek az orvostudományok kandidátusai és doktoraik, s akik közül több docens és professor került ki. Krotkov professzort, a tudóst és az embert, nyugodtan választhatja bárki példaképül, mert a legnehezebb években is tudományos tisztaságra és hajthatatlanságra törekedett s mindezt megőrizte mind a mai napig 40 éves tudományos munkássága alatt.

Fjodor Grigorjevics Krotkov neve a Szovjetunió határain túl is ismert. Sok katonai higiénikus vallja őt tanítójának, sokan tanulmányozzák az ő könyveit, monográfiáit és tudományos cikkeit. Sokan, akik gyakrabban találkozhattak Krotkov professzossal az Összszövetségi és Nemzetközi Konferenciákon, üléseken és kongresszusokon, vagy az ő közvetlen vezetése alatt dolgoztak, vagy lehetőségük volt vele közelebbről megismerkedni, mindannyian érezhették azt a hatást, amit rájuk ez a nagy tudós, kutató, szervező, pedagógus, igaz ember tett.

Д-р. Трефф Л. подполковник мед. службы:

КРОТКОВУ Ф. 70 ЛЕТ

Dr. L. Treff, Oberstl. d. Med. D.:

ZUM 70. GEBURTSTAG VON F. G. KROTKOW